

עברית: הבנה, הבעה ולשון
סמל שאלון: 11281

הנושאים שייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב-√.

הנושאים שלא ייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב-X.

שימו לב: יש לקרוא בעיון את חוזר המפמ"ר לשנה"ל תשפ"ז.

הבנת הנקרא והבעה בכתב	
סוגי הטקסטים	
√	מאמרים עיוניים במבנים לוגיים-רטוריים שונים, כגון תיאור תופעה והצגת רעיון על היבטיו
√	מאמרי עמדה ושכנוע
√	טקסטים בלתי רציפים, כגון דיאגרמות, טבלאות ותרשימים וכן טקסטים בלתי מילוליים, כגון קריקטורות ואיורים
√	טקסטים שימושיים
X	ערכים אנציקלופדיים וויקיפדיים
ממדי הבנת הנקרא	
ייתכנו שאלות בכל ממדי ההבנה: איתור מידע, הבנה (פרשנות והיסק) והערכה ביקורתית ורפלקציה, כמפורט בחוזר המפמ"ר לשנה"ל תשפ"ז. במקצת משאלות ההבנה ייבדקו גם היבטים של ניסוח, מבע ותקינות.	
כתיבה	
√	כתיבה הממזגת בין שני טקסטים למטרת סקירה בהתאם לרכיבי המטלה
X	כתיבת עמדה אישית מנומקת בהיקף מצומצם בזיקה לטקסטים
לשון: תקינות בשם המספר, באותיות השימוש ובמילות היחס	
√	שימוש תקני בשם המספר: בצורה ובהתאם; הסוג: המספר המונה (היסודי) לרבות תאריכים, המספר הסודר, המספר הסתמי
√	הגייתן הרגילה של אותיות השימוש (וכל"ב) וכן הגייתן לפני שמות מספר הפותחים באות המנוקדת בשווא
X	שימוש תקני בשם המספר: שברים
X	הגייה תקנית של אותיות השימוש (וכל"ב) לפני שמות מספר הפותחים באות המנוקדת בחטף
X	הגייה תקנית של אותיות השימוש (וכל"ב) בהצטרפותן לשמות העצם
X	שימוש תקני במילות היחס

הנושאים שייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'✓'.

הנושאים שלא ייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'X'.

לשון: מערכת הצורות	
✓	• זיהוי חלקי הדיבור: שם עצם, שם תואר, פועל (כולל שם פועל); צורות הבינוני
✓	• ניתוח, יצירה והטיה של פעלים לפי שורש, בניין, גוף, זמן או דרך בגזרות האלה: (1)
✓	שלמים (לרבות מרובעים), פ"נ, פ"ו, ל"י, ל"א, ע"ו, לרבות שורשים מורכבים ושורשים בעלי עיצורים גרניים
✓	• עמידה על הקשר בין צורות הפועל למשמעות ולשימוש בהן בטקסט וביחידות השיח
✓	• המשמעות העיקריות והברורות של הבניינים: פעיל וסביל; זיהוי הפעלים הסבילים ומטרת השימוש בהם בטקסטים וביחידות השיח. המרת צורות מפעיל לסביל ולהפך
✓	• ניתוח, יצירה ומיון של שמות לפי שורש ומשקל בגזרות האלה: (1)
✓	שלמים (לרבות מרובעים), פ"נ, פ"ו, ל"י, ל"א, ע"ו, לרבות שורשים מורכבים ושורשים בעלי עיצורים גרניים
✓	• ניתוח, יצירה ומיון של שמות לפי דרכי התצורה האלה: שורש ומשקל, בסיס וצורן גזירה, בסיס ובסיס (הלחם בסיסים), ראשי תיבות (נוטריקון) (2)
✓	• הרחבת אוצר המילים באמצעות שאילה מלעז
✓	• משמעות המשקלים, לרבות שמות הפעולה
✓	• משמעות הצורנים (צורני גזירה וצורני נטייה)
✓	• שיקולי הדעת בחידושי מילים בלשון התקנית והתת-תקנית. יש לעמוד על משמעות התחדישים ועל שיקולי הדעת הדקדוקיים והסמנטיים.
✓	• דיוקי הגייה בהקשר: בחירה בין שתי צורות תקינות בהקשר נתון כגון נוצרות / נוצרות; פנס / הפנס
X	• ניתוח, יצירה והטיה של פעלים לפי שורש, בניין, גוף, זמן או דרך בגזרות האלה: (3)
X	פ"צ, פ"א, כפולים (ע"ע)
X	• ניתוח, יצירה ומיון של שמות לפי שורש ומשקל בגזרות האלה: (3)
X	פ"צ, כפולים (ע"ע)
X	• דרכי היווצרות השורשים המרובעים, השורשים התנייניים והשורשים גזורי השם
X	• תיקוני הגייה: הבחנה בין מילה שהגייתה משובשת ובין מילה שהגייתה תקנית, כמפורט בחוזר המפמ"ר
X	• הבחנה בין צורני נטייה לצורני גזירה

(1) כמצוין בחוזר המפמ"ר: נבחנו לא יידרשו לציין את שמות הגזרות או למיין פעלים ושמות על פי גזרות.

(2) קביעת דרך התצורה של שם תהיה על פי צורת היחיד שלו.

(2) בבחינה עשויים להיכלל פעלים ושמות מן הגזרות שהושמטו, הנוטים על דרך השלמים.

הנושאים שייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'✓'.
הנושאים שלא ייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'X'.

לשון: תחביר	
✓	• זיהוי חלקי הדיבור: שם עצם, שם תואר, פועל (כולל שם פועל); צורות הבינוני
✓	• סיווג משפטים מכל הסוגים: פשוט, מורכב, איחוי (מאוחד)
✓	• משפט בעל חלקים כוללים
✓	• זיהוי תפקידיהם התחביריים של מילים וצירופים במשפט: נושא, נשוא (פועלי, שמני, מורחב, מודלי, דמוי פועל/יש-אין), האוגד לסוגיו, מושא (ללא הבחנה בין סוגי מושאים), תיאור (ללא הבחנה בין סוגי תיאורים), לוואי, תמורה, הסגר; יש לעמוד על תפקידיהם התקשוריים, הרטוריים והפרגמטיים של חלקי המשפט שלעיל.
✓	• זיהוי ותחימה מדויקת של איברים ופסוקיות. במשפט המורכב יידרש זיהוי הפסוקיות האלה: נושא, נשוא, לוואי, מושא, תיאור. יש להבחין בין פסוקיות התיאור האלה: מקום, זמן, סיבה, תכלית, אופן, מצב, תנאי וויתור; המשפטים המורכבים עשויים לכלול כמה פסוקיות וכן פסוקיות מורכבות.
✓	• זיהוי, המרה והשלמה של הקשרים הלוגיים ומילות הקישור המבטאות אותם – במשפט, בחלקים כוללים ומאוחדים וביחידות שיח; הקשרים הלוגיים: ריבוי והוספה, זמן, סיבה ותוצאה, תכלית, השוואה ועימות, ניגוד, ויתור, תנאי, צמצום וברירה
✓	• המרות משפטים ומבנים תחביריים שונים ועמידה על הבדלי התפקוד של המשפטים
✓	• פירוק משפטים לכמה משפטים עצמאיים והרכבת משפטים ליחידות שיח
✓	• פיסוק תקין: נקודה, סימן שאלה, פסיק, נקודתיים, מירכאות
✓	• מבנים תחביריים להדגשת הרעיון או דברי המוען: שינוי סדר המילים במשפט ומבנים תחביריים, כגון לא/אין... אלא/כי אם...
✓	• דרכי המסירה וביטוי התחבירי: פסוקית בדיבור ישיר, פסוקית בדיבור עקיף, הסגר
✓	• מבנים תחביריים להבעת מודליות: נושא מודלי, משפטי ציווי, נושא מורחב
X	• זיהוי פנייה וקריאה
X	• זיהוי, ניתוח והמרה של משפטים בעלי מבנה מיוחד: משפט בעל חלק ייחוד ומשפט בעל נושא סתמי ⁽⁴⁾
X	• ניתוח משפטים מורכבים בעלי פסוקית מאוחד או משפטים מאוחדים בעלי איברים מורכבים
X	• הפסוקית המצומצמת: זיהוי, תחימה, תפקידיה התחביריים והרטוריים והמרתה ⁽⁴⁾
X	• זיהוי מבנים דו־משמעיים מבחינה תחבירית, ניתוחם והמרתם במבנים חד־משמעיים, לרבות כתיבת הסברים במונחים לשוניים או יצירת הקשר להבהרת הדו־משמעות
X	• תקינות: זיהוי מבנים תחביריים משובשים ותיקונם, לרבות הסבר השיבוש או בחירה במבנה התקין וכתיבת הסבר

(4) לא יינתנו נבחנים אשר בשאלות ההמרה ינסחו משפטים מהחומר שלא נכלל בבחינה, כגון משפטי ייחוד, משפטים בעלי נושא סתמי או משפטים בעלי פסוקית מצומצמת, בתנאי שמשפטים אלה ינוסחו באופן תקין ובהתאם לדרישות השאלה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון

שאלון מותאם

סמל שאלון: 11241

הנושאים שייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב-√.

הנושאים שלא ייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב-X.

שימו לב: יש לקרוא בעיון את חוזר המפמ"ר לשנה"ל תשפ"ז.

הבנת הנקרא והבעה בכתב	
סוגי הטקסטים	
•	מאמרים עיוניים במבנים לוגיים-רטוריים שונים, כגון תיאור תופעה והצגת רעיון על היבטיו
•	מאמרי עמדה ושכנוע
•	טקסטים בלתי רציפים, כגון דיאגרמות, טבלאות ותרשימים וכן טקסטים בלתי מילוליים, כגון קריקטורות ואיורים
•	טקסטים שימושיים
•	ערכים אנציקלופדיים וויקיפדיים
ממדי הבנת הנקרא	
ייתכנו שאלות בכל ממדי ההבנה: איתור מידע, הבנה (פרשנות והיסק) והערכה ביקורתית ורפלקטיב, כמפורט בחוזר המפמ"ר לשנה"ל תשפ"ז. במקצת משאלות ההבנה ייבדקו גם היבטים של ניסוח, מבע ותקינות.	
כתיבה	
•	כתיבה הממזגת בין שני טקסטים למטרת סקירה בהתאם לרכיבי המטלה
•	כתיבת עמדה אישית מנומקת בהיקף מצומצם בזיקה לטקסטים
לשון: תקינות בשם המספר, באותיות השימוש ובמילות היחס	
•	שימוש תקני בשם המספר: בצורה ובהתאם; הסוג: המספר המונה (היסודי), לרבות תאריכים, המספר הסודר, המספר הסתמי
•	שימוש תקני בשם המספר: שברים
•	הגייה תקנית של אותיות השימוש (וכל"ב) בהצטרפותן לשם המספר
•	הגייה תקנית של אותיות השימוש (וכל"ב) בהצטרפותן לשמות העצם
•	שימוש תקני במילות היחס

הנושאים שייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'✓'.

הנושאים שלא ייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'X'.

לשון: מערכת הצורות	
✓	• זיהוי חלקי הדיבור: שם עצם, שם תואר, פועל (כולל שם פועל); צורות הבינוני
✓	• ניתוח, יצירה והטיה של פעלים לפי שורש, בניין, גוף, זמן או דרך בגזרות האלה: ⁽¹⁾ שלמים (לרבות מרובעים), פ"י/ו, ל"י, ע"ו/י, לרבות שורשים מורכבים
✓	• עמידה על הקשר בין צורות הפועל למשמעות ולשימוש בהן בטקסט וביחידות השיח
✓	• המשמעויות העיקריות והברורות של הבניינים: פעיל וסביל; זיהוי הפעלים הסבילים ומטרת השימוש בהם בטקסטים וביחידות השיח. המרת צורות מפעיל לסביל ולהפך
✓	• ניתוח, יצירה ומיון של שמות לפי שורש ומשקל בגזרות האלה: ⁽¹⁾ שלמים (לרבות מרובעים), פ"י/ו, ל"י, ע"ו/י, לרבות שורשים מורכבים
✓	• ניתוח, יצירה ומיון של שמות לפי דרכי התצורה האלה: שורש ומשקל, בסיס וצורן גזירה, בסיס ובסיס (הלחם בסיסים), ראשי תיבות (נוטריקון) ⁽²⁾
✓	• הרחבת אוצר המילים באמצעות שאילה מלעז
✓	• משמעויות המשקלים, לרבות שמות הפעולה
✓	• משמעויות הצורנים (צורני גזירה וצורני נטייה)
✓	• שיקולי הדעת בחידושי מילים בלשון התקנית והתת־תקנית. יש לעמוד על משמעות התחדשים ועל שיקולי הדעת הדקדוקיים והסמנטיים.
X	• ניתוח, יצירה והטיה של פעלים לפי שורש, בניין, גוף, זמן או דרך בגזרות האלה: ⁽³⁾ פ"א, פ"נ, פ"צ, ל"א, כפולים (ע"ע) וכן של שורשים בעלי עיצורים גרוניים הגורמים לשינויים בניקוד או בהגיית המילה (תשלום דגש והנמכת תנועה)
X	• ניתוח, יצירה ומיון של שמות לפי שורש ומשקל בגזרות האלה: ⁽³⁾ פ"נ, פ"צ, ל"א, כפולים (ע"ע) וכן של שמות בעלי עיצורים גרוניים הגורמים לשינויים בניקוד או בהגיית המילה (תשלום דגש והנמכת תנועה)
X	• דרכי היווצרות השורשים המרובעים, השורשים התנייניים והשורשים גזורי השם
X	• תיקוני הגייה: הבחנה בין מילה שהגייתה משובשת ובין מילה שהגייתה תקנית, כמפורט בחוזר המפמ"ר
X	• דיוקי הגייה בהקשר: בחירה בין שתי צורות תקינות בהקשר נתון כגון נִזְרָוּת / נִזְרָוֹת, כָּנַס / הִכָּנַס
X	• הבחנה בין צורני גזירה לצורני נטייה

(1) כמצוין בחוזר המפמ"ר: נבחנו לא יידרשו לציין את שמות הגזרות או למיין פעלים ושמות על פי גזרות.

(2) קביעת דרך התצורה של שם תהיה על פי צורת היחיד שלו.

(3) בבחינה עשויים להיכלל פעלים ושמות מן הגזרות שהושמטו, הנוטים על דרך השלמים.

הנושאים שייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'✓'.

הנושאים שלא ייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'X'.

לשון: תחביר	
✓	• זיהוי חלקי הדיבור: שם עצם, שם תואר, פועל (כולל שם פועל); צורות הבינוני
✓	• סיווג משפטים מכל הסוגים: פשוט, מורכב, איחוי (מאוחה)
✓	• משפט בעל חלקים כוללים
✓	• זיהוי תפקידיהם התחביריים של מילים וצירופים במשפט: נושא, נשוא (פועלי, שמני, מורחב, מודלי, דמוי פועל יש-אין), האוגד לסוגיו, מושא (ללא הבחנה בין סוגי מושאים), תיאור (ללא הבחנה בין סוגי תיאורים), לוואי, תמורה, הסגר; יש לעמוד על תפקידיהם התקשורתיים, הרטוריים והפרגמטיים של חלקי המשפט שלעיל.
✓	• זיהוי ותחימה מדויקת של איברים ופסוקיות. במשפט המורכב יידרש זיהוי הפסוקיות האלה: נושא, נשוא, לוואי, מושא, תיאור. יש להבחין בין פסוקיות התיאור האלה: מקום, זמן, סיבה, תכלית, אופן, מצב, תנאי וויתור; המשפטים המורכבים עשויים לכלול כמה פסוקיות וכן פסוקיות מורכבות.
✓	• זיהוי, המרה והשלמה של הקשרים הלוגיים ומילות הקישור המבטאות אותם – במשפט, בחלקים כוללים ומאוחים וביחידות שיח; הקשרים הלוגיים: ריבוי והוספה, זמן, סיבה ותוצאה, תכלית, השוואה ועימות, ניגוד, ויתור, תנאי, צמצום וברירה
✓	• המרות משפטים ומבנים תחביריים שונים ועמידה על הבדלי התפקוד של המשפטים
✓	• פירוק משפטים לכמה משפטים עצמאיים והרכבת משפטים ליחידות שיח
✓	• מבנים תחביריים להדגשת הרעיון או דברי המוען: שינוי סדר המילים במשפט ומבנים תחביריים כגון לא/אין... אלא/כי אם...
✓	• פיסוק תקין: נקודה, סימן שאלה, פסיק, נקודתיים, מירכאות
✓	• דרכי המסירה וביטוי התחבירי: פסוקית בדיבור ישיר, פסוקית בדיבור עקיף, הסגר
✓	• מבנים תחביריים להבעת מודליות: נשוא מודלי, משפטי ציווי, נשוא מורחב
X	• זיהוי פנייה וקריאה
X	• זיהוי, ניתוח והמרה של משפטים בעלי מבנה מיוחד: משפט בעל חלק ייחוד ומשפט בעל נושא סתמי ⁽⁴⁾
X	• ניתוח משפטים מורכבים בעלי פסוקית מאוחה או משפטים מאוחים בעלי איברים מורכבים
X	• הפסוקית המצומצמת: זיהוי, תחימה, תפקידיה התחביריים והרטוריים והמרתה ⁽⁴⁾
X	• זיהוי מבנים דר-משמעיים מבחינה תחבירית, ניתוחם והמרתם במבנים חד-משמעיים, לרבות כתיבת הסברים במונחים לשוניים או יצירת הקשר להבהרת הדר-משמעות
X	• תקינות: זיהוי מבנים משובשים ותיקונם, לרבות הסבר השיבוש או בחירה במבנה התקין וכתיבת הסבר
X	• המרת משפטים ממבנה פעיל במשפטים במבנה סביל ולהפך

(4) לא ייזקו נבחנים אשר בשאלות ההמרה ינסחו משפטים מהחומר שלא נכלל בבחינה, כגון משפטי ייחוד, משפטים בעלי נושא סתמי או משפטים בעלי פסוקית מצומצמת, בתנאי שמשפטים אלה ינוסחו באופן תקין ובהתאם לדרישות השאלה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון

סמל שאלון: 11271 לנבחנים בתוכנית מיזם הכתיבה וסמל שאלון 11261
לנבחנים בתוכנית סמסטר ראשון בתיכון

המיקוד לשאלונים אלה זהה למיקוד של פרקי הלשון בשאלון 11281 (ראו לעיל).

עברית: הבנה, הבעה ולשון

שאלונים מותאמים

סמל שאלון: 11231 לנבחנים בתוכנית מיזם הכתיבה וסמל שאלון 11291
לנבחנים בתוכנית סמסטר ראשון בתיכון

המיקוד לשאלונים אלה זהה למיקוד של פרקי הלשון בשאלון 11241 מותאם (ראו לעיל).

עברית: הבנה, הבעה ולשון

סמל שאלון: 11282

לשאלון זה אין מיקוד. מבנה הבחינה ומפרט התכנים – בחזור המפמ"ר לשנה"ל תשפ"ז.

עברית: הבנה, הבעה ולשון

לכבדי שמיעה ולחירשים

סמל שאלון: 11281

הנושאים שייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב-√.
הנושאים שלא ייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב-X.

שימו לב: יש לקרוא בעיון את חוזר המפמ"ר לשנה"ל תשפ"ז.

הבנת הנקרא והבעה בכתב

סוגי הטקסטים	
√	• מאמרים עיוניים במבנים לוגיים-רטוריים שונים, כגון תיאור תופעה והצגת רעיון על היבטיו
√	• מאמרי עמדה ושכנוע
√	• טקסטים בלתי רציפים, כגון דיאגרמות, טבלאות ותרשימים
√	• טקסטים שימושיים
X	• ערכים אנציקלופדיים וויקיפדיים
X	• טקסטים בלתי מילוליים כגון קריקטורות
ממדי הבנת הנקרא ייתכנו שאלות בכל ממדי ההבנה: איתור מידע, הבנה (פרשנות והיסק) והערכה ביקורתית ורפלקציה כמפורט בחוזר המפמ"ר לשנה"ל תשפ"ז. בכמה משאלות ההבנה ייבדקו גם היבטים של ניסוח, מבע ותקינות.	
כתיבה	
√	• כתיבה הממזגת בין שני טקסטים למטרת סקירה בהתאם לרכיבי התוכן במטלה
X	• כתיבת עמדה אישית מנומקת בהיקף מצומצם בזיקה לטקסטים

- הנושאים שייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב-√.
- הנושאים שלא ייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב-X.

לשון: תקינות בשם המספר

√	שימוש תקני בשם המספר: בצורה ובהתאם. הסוג: המספר המונה (לרבות תאריכים), המספר הסודר, המספר הסתמי
---	---

לשון: מערכת הצורות

√	זיהוי חלקי הדיבור: שם עצם, שם תואר, פועל (כולל שם פועל)
√	ניתוח, יצירה והטיה של פעלים לפי שורש, בניין, גוף, זמן או דרך בגזרות האלה: שלמים (לרבות מרובעים), פ"נ, פ"ו, ל"ו, ל"י, ל"א, ע"ו/י
√	ניתוח, יצירה ומיון של שמות לפי שורש ומשקל בגזרות האלה: שלמים (לרבות מרובעים), פ"נ, פ"ו, ל"ו, ל"י, ל"א, ע"ו/י
√	ניתוח, יצירה ומיון של שמות לפי דרכי התצורה האלה: שורש ומשקל, בסיס וצורן גזירה סופי, בסיס ובסיס (הלחם בסיסים והרכב בסיסים), ראשי תיבות (נוטריקון)
√	הרחבת אוצר המילים באמצעות שאילה מלעז
√	משמעויות המשקלים, לרבות שמות הפעולה ומשקלי הבינוני כפי שמפורטים בחוזר המפמ"ר לנבחני כו"ח
√	משמעויות הצורנים הסופיים כפי שמפורטים בחוזר המפמ"ר לנבחני כו"ח
X	ניתוח, יצירה והטיה של פעלים לפי שורש, בניין, גוף, זמן או דרך בגזרות האלה: פ"צ, פ"א
X	ניתוח, יצירה ומיון של שמות בגזרת פ"צ
X	משמעויות עיקריות וברורות של הבניינים: פעיל וסביל

לשון: תחביר

√	זיהוי חלקי הדיבור: שם עצם, שם תואר, פועל (כולל שם פועל)
√	סיווג משפטים מכל הסוגים: פשוט, מורכב, איחוי (מאוחד)
√	משפט בעל חלקים כוללים
√	זיהוי תפקידיהם התחביריים של מילים וצירופים: נושא; נשוא; פועל; שמני (שם עצם ושם תואר) ומורחב; האוגד לסוגיו; מושא (ללא הבחנה בין סוגי מושאים); תיאור (ללא הבחנה בין סוגי תיאורים); לוואי; תמורה
√	זיהוי ותחימה מדויקת של איברים ופסוקיות. במשפט המורכב יידרש זיהוי הפסוקיות האלה: לוואי, מושא, תיאור.
√	זיהוי, המרה והשלמה של הקשרים והקשרים הלוגיים במשפט, בחלקים כוללים ומאוחדים וביחידות שיח; הקשרים הלוגיים: ריבוי והוספה, זמן, סיבה ותוצאה, תכלית, השוואה ועימות, ניגוד, ויתור, תנאי, צמצום וברירה
√	המרות בין מבנים תחביריים, פירוק משפטים למשפטים עצמאיים והרכבת משפטים ליחידות שיח
√	תקינות מבחינת פיסוק: נקודה
X	הסגר
X	דרכי מסירה: דיבור ישיר, דיבור עקיף, הסגר
X	תקינות מבחינת פיסוק: פסיק, סימן שאלה, סימן קריאה, מירכאות, נקודתיים

הנושאים שייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'√'.
הנושאים שלא ייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'X'.

עברית: הבנה, הבעה ולשון

סמל שאלון: 11284

הנושאים שייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'√'.
הנושאים שלא ייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'X'.
שימו לב: יש לקרוא בעיון את חוזר המפמ"ר לשנה"ל תשפ"ז.

הבנת הנקרא		
• סוגי טקסטים:		
√	טקסט עיוני-היצגי במבנים לוגיים-רטוריים שונים, כגון תיאור תופעה והצגת רעיון על היבטיו	
√	טקסט טיעוני-שכנוע	
√	טקסט מדריך ומפעיל	
√	טקסטים בלתי רציפים, כגון טבלאות ותרשימים	
√	טקסטים בלתי מילוליים, כגון איורים ותמונות	
X	טקסטים זעירים, כגון דבקיות, מודעות ופרסומות	
• ממדי הבנת הנקרא		
הוראת שפה באמצעות טקסטים תתמקד בפיתוח מיומנויות אורייניות בהבנת הנקרא ושאלות בממדי ההבנה השונים כמצוין בחוזר המפמ"ר לשנה"ל תשפ"ז וכן בהעשרת אוצר מילים מתוך הקשר.		
הבעה בכתב		
√	• כתיבה ממזגת של שני טקסטים מסוגים שונים בהתאם לדרישות המטלה ולמטרותיה	
לשון		
√	צירופי שם עצם ותואר: יידוע הצירוף, ריבוי הצירוף, התאמת שם התואר לשם העצם במין ובמספר	צירופים
√	צירוף סמיכות: יידוע הסמיכות, השינויים החלים בנסמך, ריבוי הסמיכות, פירוק הסמיכות	
√	צירוף סמיכות ושם תואר: יידוע, ריבוי והתאמת שם התואר לצירוף	
√	הרכבה ויצירה של משפטים במבנים תחביריים שונים: פשוט, איחוי, מורכב, משפטים בעלי חלקים כוללים, משפטים בעלי נושא סתמי	המשפטים
√	משפטים מודליים: שימוש במבנים מודליים המביעים עמדה, אזהרה, המלצה או הוראה. לדוגמה: צריך, אפשר, אסור, מותר, כדאי, חשוב, רצוי, מקובל + שם פועל	
√	הרכבת משפטים ליחידות השיח	
√	המרה בין מבנים שונים של משפטים תוך שמירה על המשמעות הלוגית של המשפט ושימוש תקין במילות קישור	
X	פירוק יחידות השיח למשפטים עצמאיים	
X	משפטי קיום ושייכות: יש / אין בזמנים השונים	

הנושאים שייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'✓'.
הנושאים שלא ייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'X'.

✓	ש, אשר, ה"א הזיקה ליצירת פסוקיות לוואי המרחיבות את שם העצם	משפטי לוואי
✓	• במקרה של, בלי, ללא • אם – לתנאי קיים	משפטי תנאי
X	• לו, אילו – לתנאי בטל	
✓	• בראש פסוקית: כי, מפני ש, משום ש, מכיוון ש, מאחר ש, בגלל ש • בין איברים: לכן, לפיכך, על כן, בעקבות זאת • לפני שם עצם: בגלל (ה-), בשל, בעקבות, עקב, בזכות	משפטי סיבה ותוצאה
✓	• בראש פסוקית: אף על פי ש, אף ש, גם אם, למרות ש • בין איברים: אף על פי כן, בכל זאת, עם זאת, למרות זאת, אבל, אך, אולם, אומנם... אבל... • לפני שם עצם: למרות (ה-), על אף (ה-)	משפטי ויתור והסתייגות
✓	• בראש פסוקית: כמו ש, כשם ש... כך • בין איברים: ואילו, לעומת זאת, בניגוד לכך, אך, אבל, אולם, לא... אלא • לפני שם עצם: כמו, בניגוד ל, בהשוואה ל, לעומת (ה-)	משפטי השוואה – דמיון, ניגוד
✓	• בראש פסוקית: כדי ש • בין איברים: לשם כך, למען • לפני שם פועל: כדי, בשביל • לפני שם עצם: למען, לשם, בשביל (ה-)	משפטי תכלית
X	ו, גם, נוסף על כך, זאת ועוד, יתר על כן, יתרה מזו, לא רק... אלא גם...	משפטי הוספה והדגשה
✓	• בראש פסוקית: כש, כאשר, לפני ש, אחרי ש, לאחר ש, בזמן ש • בין איברים: קודם (לכן), לפני כן, אחר כך, לאחר מכן • לפני שם עצם: לפני, אחרי, לאחר, בזמן, בעת • הכרת מילות הזמן המתאייחסות לנקודת זמן ממוקדת ונלמדות כפריטים לקסיקליים: היום, מחר, לעיתים, עתה, מעולם, לעולם, קודם לכן וכדומה	משפטי זמן
✓	• משפטי תוכן הפותחים ב: ש, כי או מילת שאלה יש לעמוד על ההבחנה בין מילת השעבוד "כי" המציינת סיבה לבין מילת השעבוד הפותחת פסוקית תוכן. • פסוקית נושא שבראשה מילות השעבוד מה ש, מי ש	משפטי תוכן
X	• זיהוי ופיסוק משפטים בדיבור ישיר ובדיבור עקיף • המרה מדיבור ישיר לעקיף ולהפך יש לתת את הדעת על תפקידם הפונקציונלי כחלק מדרכי מסירת הדיבור	דיבור ישיר ודיבור עקיף
✓	• התאמת הפועל לעושה הפעולה (לשם או לצירוף) • התאמת כינוי הגוף לשם, לדוגמה: קירות הכיתה הם בצבע לבן. • שימוש תקין ונטייה תקנית של אותיות היחס ומילות היחס, כגון אצל, אל, את, בשביל, בלעדי, בין, לפני, עם, כלפי • זיהוי מבנים תחביריים (צירוף או משפט) משובשים ותיקונם (לרבות הסבר)	תקינות תחבירית
✓	• נטייה ושיבוץ של מילות היחס בהקשר (בהינתן מחסן מילות יחס או בלעדיו) • שימוש במילות היחס המתאימות בהצטרפותן לפועל ולשם, כגון קינא ב / ל, אחראי ל / על, בחר ב / את, לבקר את / אצל	מילות היחס

הנושאים שייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'✓'.
הנושאים שלא ייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'X'.

מערכת הצורות	
✓	השורשים יהיו מגזרות השלמים ומן הגזרות העלולות (נחים וחסרים).
X	לא יהיו פעלים ושמות מגזרות החסרים (פ"נ-פי"צ) ופ"א.
✓	ייתנו פעלים ושמות בגזרות פ"נ-פי"צ ופ"א הנוטים על דרך השלמים.
✓	התלמידים לא יידרשו לזיהוי ולניתוח השורש, הבניין או המשקל של הפעלים והשמות. - הטיה, שיבוץ ובנייה של פעלים ושמות, לרבות שמות פעולה, על פי שם פועל נתון והתאמתם להקשר <u>הערה:</u> שם הפועל שבסוגריים מכוון למשפחת מילים מאותו השורש, והוא אינו מחייב בהכרח הבניה במשפט (2). - המרה של פעלים לשמות, לרבות שמות פעולה, ולהפך בהקשר טקסטואלי - ניתוח, מיון ויצירה של שמות לפי דרכי התצורה: שורש ומשקל, בסיס וצורת סופי
	• הכרת משמעויות המשקלים האלה:
✓	מְקַטֵּל, מְקַטְּלָה, קָטַל, קָטַלְתָּ, קָטַלְתָּ, מְקַטֵּל, מְקַטְּלָה, קָטַלְתָּ
	• הכרת משמעויות הצורנים הסופיים האלה:
✓	קָן, קָי, קָיְתָּ, קָיְתָּ, קָיְתָּ
X	קָיְתָּ, קָיְתָּ
X	• תקינות בצורות פועל ושם
X	הכרת צורות הבינוני המציינות בעלי מקצוע
✓	שימוש תקין בשם המספר: הנטייה וההתאם
✓	כללי שם המספר המונה
X	כללי שם המספר הסודר
X	המספר החלקי

הפועל והשם

שם המספר

עברית: הבנה, הבעה ולשון

סמל שאלון: 11274

הנושאים שייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב-√.

הנושאים שלא ייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב-X.

שימו לב: יש לקרוא בעיון את חוזר המפמ"ר לשנה"ל תשפ"ז.

הבנת הנקרא			
• סוגי טקסטים:			
✓	טקסט מידעי (רציף ושאינו רציף)		
✓	טקסט עיוני-היצגי במבנים לוגיים-רטוריים שונים, כגון תיאור תופעה והצגת רעיון על היבטיו		
✓	טקסט טיעוני-שכנוע		
✓	טקסט מדריך ומפעיל		
✓	טקסטים בלתי רציפים, כגון טבלאות ותרשימים		
X	מכתב למטרות שונות		
X	דף הדרכה או עלון		
• ממדי הבנת הנקרא			
הוראת שפה באמצעות טקסטים תתמקד בפיתוח מיומנויות אורייניות בהבנת הנקרא ושאלות בממדי ההבנה השונים כמצוין בחוזר המפמ"ר לשנה"ל תשפ"ז וכן בהעשרת אוצר מילים מתוך הקשר.			
הבעה בכתב			
✓	• כתיבת מאמר או כתבה קצרים בהיקף של כ-150 מילים		
לשון			
✓	מינו של שם העצם, לרבות מילים שכיחות בלא סממן חיצוני של המין, כגון אבן, עיר, יום	שם העצם ושם התואר	
✓	ריבוי שמות העצם, לרבות צורות ריבוי החורגות מן המערכת		
✓	יידוע השם		
✓	צירופי שם עצם ותואר: יידוע הצירוף, ריבוי הצירוף, התאם במין ובמספר		
✓	צירופי סמיכות: יידוע הצירוף		
✓	המרת הכינוי החבור בכינוי פרוד ולהפך		
✓	- הפיכת שם פועל לפועל נטוי בתוך משפט - התאם במין ובמספר בין הפועל לשם במשפט	הפועל	
	נטיית מילות היחס:		מילות היחס
✓	ב, את, ל, מן, אצל, על יד, בשביל, בין, על, מעל, אחרי, מאחורי, לפני		
X	התאמת מילות היחס ואותיות היחס המוצרכות לפועל		

הנושאים שייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'✓'.

הנושאים שלא ייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'X'.

	שימוש במילות קישור מתאימות לבניית משפטים בקשרים לוגיים שונים:	
✓	• משפטי סיבה ותוצאה	תחביר
✓	• משפטי ניגוד והשוואה	
✓	• משפטי זמן	
✓	• משפטי תכלית	
✓	• הבחנה בין זכר לנקבה במספר המונה במספרים 1–100 בלבד (כולל צורות סמיכות, כגון שלושת הנערים)	שם המספר
X	• המספר הסודר	
X	• שימוש נכון בתאריכים ובמספר הסתמי	